

Báo cáo của Chuyên gia độc lập về các vấn đề thiểu số, Gay McDougall

Việt Nam (từ ngày 5 - 15 tháng 7 năm 2010)

CHUYÊN GIA ĐỘC LẬP VỀ CÁC VẤN ĐỀ THIỂU SỐ

Hội đồng Nhân quyền

Phiên họp 16

Chương trình nghị sự mục 3

**Khuyến khích và bảo vệ các quyền con người, các quyền dân sự, chính trị,
kinh tế, xã hội và văn hóa, bao gồm cả quyền phát triển**

Báo cáo của Chuyên gia độc lập về các vấn đề thiểu số, Gay McDougall

Việt Nam (từ ngày 5 - 15 tháng 7 năm 2010)

- **Tóm tắt:**

Việt Nam đã được đánh giá cao về thành tựu giảm nghèo. Tuy nhiên, Chính phủ thừa nhận rằng tỷ lệ hộ nghèo vẫn còn cao trong các dân tộc thiểu số. Có quyết tâm chính trị rõ ràng để giải quyết vấn đề khoảng cách kinh tế - xã hội đáng kể tồn tại giữa các dân tộc thiểu số có hoàn cảnh khó khăn với người Kinh chiếm đa số. Chính phủ xứng đáng được khen ngợi về các sáng kiến trong lĩnh vực này.

Các chương trình Chính phủ đã đạt được những tiến bộ quan trọng thông qua các dự án cơ sở hạ tầng và phát triển trong các lĩnh vực như giáo dục và chăm sóc sức khỏe. Điều quan trọng là các kế hoạch của Chính phủ để tăng trưởng kinh tế, đặc biệt là ở khu vực dân cư của các nhóm thiểu số, được thực hiện tham vấn đầy đủ với dân tộc thiểu số, mà không ảnh hưởng tiêu cực đến họ hoặc làm gia tăng nghèo đói. Phụ nữ dân tộc thiểu số bị cô lập trong khu vực miền núi xa xôi nhất vẫn phải đối mặt với những thách thức cụ thể.

Tiếp cận giáo dục chất lượng và phù hợp là một cửa ngõ để phát triển và giảm nghèo cho người thiểu số. Mặc dù có tiến bộ ấn tượng trong việc xây dựng các trường học, người thiểu số nói chung khó khăn hơn khi tiếp cận và đạt được kết quả thấp hơn trong giáo dục so với học sinh người Kinh. Dân tộc thiểu số thiếu cơ hội để được giảng dạy bằng ngôn ngữ của họ từ những năm đầu tiên đi học và phải vật lộn với việc học tập chỉ bằng tiếng Việt. Việc đưa vào giáo dục song ngữ trong khu vực dân tộc thiểu số sẽ giúp trẻ em dân tộc thiểu số tiến bộ hơn và cung cấp nền tảng vững chắc và thích hợp về văn hóa cho việc học của họ trong tương lai.

Trong khi đã có một số tiến bộ về các quyền của người thiểu số về tôn giáo, một số vấn đề còn tồn tại, trong số đó có thể cấu thành việc chối bỏ các quyền tự do tôn giáo và các vi phạm nghiêm trọng khác đối với các quyền dân sự. Tự do tôn giáo, tự do ngôn luận và quyền hội họp hòa bình phải được tôn trọng và bảo vệ.

Mục lục

**Bản dịch không chính thức của Khoa Luật dùng cho mục đích học
tập nghiên cứu**

Báo cáo của Chuyên gia độc lập về các vấn đề thiểu số, Gay McDougall

Việt Nam (từ ngày 5 - 15 tháng 7 năm 2010)

Báo cáo của các chuyên gia độc lập về các vấn đề thiểu số của mình nhiệm vụ Việt Nam (ngày 5 đến 15 tháng 7 2010)

Nội dung

I. Giới thiệu	4
II. Không phân biệt đối xử và bình đẳng	7-19
III. Giải quyết nghèo đói của các dân tộc thiểu số	20-42
A. Quyền về đất đai và tác động của phát triển kinh tế	31-38
B. Tiếp cận chăm sóc sức khỏe	39-42
IV. Ngôn ngữ và giáo dục	43-58
A. Giáo dục song ngữ	53-55
B. Nghiên cứu Hành động	56-58
V. Thiểu số về tôn giáo	59-68
VI. Tham gia chính trị của người thiểu số	69-74
VII. Các kết luận và khuyến nghị	75-102
A. Xoá đói giảm nghèo và phát triển	80-84
B. Ngôn ngữ và giáo dục	85-91
C. Thiểu số về tôn giáo	92-97
D. Tham gia chính trị	98-100
E. Tiếp tục cam kết với cơ chế nhân quyền Liên hợp quốc	101-102

I. Giới thiệu

1. Chuyên gia độc lập về các vấn đề thiểu số thăm Việt Nam trong thời gian từ ngày 5 đến 15 tháng 7 năm 2010. Bà muốn cảm ơn Chính phủ Việt Nam về sự hợp tác và sự quan tâm đến chuyến thăm của bà. Chuyên gia độc lập đã được tiếp cận rộng rãi đến các quan chức chính quyền cấp cao ở cả cấp quốc gia và cấp tỉnh, những người mà bà biết ơn về thời gian và thông tin của họ. Bà cũng muốn cảm ơn các tổ chức xã hội dân sự đã cung cấp thông tin.

2. Chuyên gia độc lập đã đến thăm Hà Nội và các vùng có dân số dân tộc thiểu số đáng kể, gồm các tỉnh Điện Biên ở vùng cao nguyên phía Bắc, Trà Vinh khu vực đồng bằng sông Cửu Long và các tỉnh Gia Lai và Kon Tum ở Tây Nguyên.

3. Việt Nam công nhận 54 nhóm dân tộc khác biệt với đặc thù tôn giáo, ngôn ngữ và đặc điểm văn hóa và bản sắc. Người Kinh chiếm đa số, chiếm 85,7% dân số, [1] trong khi các dân tộc thiểu số chiếm 14,3 % dân số (12.250.000 người). Năm nhóm dân tộc thiểu số có số dân hơn 1 triệu người là Tày - 1,63 triệu, Thái - 1,55 triệu, Mường - 1,27 triệu, Khmer - 1,26 triệu và Mông - 1.1 triệu. Năm nhóm khác từng có dân số dưới 1.000 người. [2] Trong số 64 tỉnh thành, 49 tỉnh có số người dân tộc thiểu số trên 30% dân số.

Bản dịch không chính thức của Khoa Luật dùng cho mục đích học tập nghiên cứu

Báo cáo của Chuyên gia độc lập về các vấn đề thiểu số, Gay McDougall

Việt Nam (từ ngày 5 - 15 tháng 7 năm 2010)

4. Chuyên gia độc lập đánh giá các vấn đề thiểu số ở Việt Nam dựa trên Tuyên bố về quyền của những người thuộc về dân tộc hay chủng tộc, tôn giáo và ngôn ngữ thiểu số năm 1992 và các tiêu chuẩn quốc tế liên quan khác, từ đó bà có xác định bốn lĩnh vực quan tâm bao quát: (a) bảo vệ sự sống còn của một dân tộc thiểu số, thông qua chống bạo lực đối với họ và ngăn chặn nạn diệt chủng, (b) bảo vệ và phát huy bản sắc văn hoá của các nhóm dân tộc thiểu số và quyền của quốc gia, dân tộc, tôn giáo hoặc nhóm ngôn ngữ được hưởng bản sắc chung của họ và từ chối đồng hóa cưỡng bức, (c) bảo đảm các quyền không phân biệt đối xử và bình đẳng, bao gồm cả kết thúc cấu trúc hoặc hệ thống phân biệt đối xử và thúc đẩy các hành động khẳng định khi cần thiết, và (d) bảo đảm quyền tham gia hiệu quả của các thành viên của các nhóm thiểu số trong đời sống công cộng, đặc biệt là đối với các quyết định có ảnh hưởng đến họ. Chuyên gia độc lập áp dụng một quan điểm giới trong tất cả các lĩnh vực công việc của mình.

5. Chuyên gia độc lập hoan nghênh sự tham gia xây dựng của Chính phủ Việt Nam liên quan đến chuyến thăm của bà. Tuy nhiên, trong chuyến thăm của bà, bà chủ yếu bị giới hạn trong các cuộc họp sắp xếp bởi Chính phủ, các trở ngại gặp phải đã làm hạn chế cơ hội có các cuộc gặp không có người đi kèm và ngoài sự hiện diện của các viên chức Chính phủ. Do đó, bà không tin rằng mình đã có được sự tiếp cận đầy đủ, tự do và không bị ràng buộc với tất cả các bên mà bà mong muốn tham vấn. Điều này cản trở khả năng để có được quan điểm khác hơn so với những người tán thành với quan điểm chính thức của Chính phủ.

6. Trong báo cáo này, chuyên gia độc lập thông tin chi tiết có liên quan thu được từ tham vấn trong nước, cũng như nghiên cứu và thông tin từ các nguồn đáng tin cậy. Bà đã cố gắng ghi lại trung thành quan điểm của Chính phủ, trong phạm vi cho phép hạn chế về độ dài của báo cáo. Kết luận và kiến nghị của bà được nêu trong phần cuối cùng của báo cáo.

1. Tổng điều tra dân số và nhà ở năm 2009, có sẵn từ trang web của Tổng cục Thống kê: www.gso.gov.vn.

2. Ngân hàng Thế giới, Phân tích xã hội Quốc gia: Dân tộc và Phát triển tại Việt Nam, 2009.

...

III. Giải quyết nghèo đói của các dân tộc thiểu số

...

A. Các quyền về đất đai và tác động của phát triển kinh tế

31. Đất đai là một tài sản quan trọng cho sinh kế của các dân tộc thiểu số và một thành tố quan trọng của giảm nghèo ở nông thôn. Tuy nhiên, tình trạng không có đất gia tăng ở các vùng dân tộc thiểu số. Cải cách về đất đai thực hiện sau khi thống nhất Việt Nam vào năm 1975 đặt tất cả đất đai thuộc quyền sở hữu của Nhà nước, giao quyền sử dụng đất cho các cá nhân. Trong khi vùng dân tộc thiểu số chủ yếu là đất lâm nghiệp, Chính phủ có quyền giao những vùng đất này, và do đó thường không còn sẵn để sử dụng cho cộng đồng. Có

**Bản dịch không chính thức của Khoa Luật dùng cho mục đích học
tập nghiên cứu**

Báo cáo của Chuyên gia độc lập về các vấn đề thiểu số, Gay McDougall

Việt Nam (từ ngày 5 - 15 tháng 7 năm 2010)

báo cáo nói rằng chỉ có 24 % người dân tộc thiểu số có quyền đối với đất lâm nghiệp. [12] Nghiên cứu kết luận rằng nhiều người không có quyền tiếp cận tài nguyên rừng, ngay cả trong các khu vực có ít cơ hội sinh kế khác, và rằng cải thiện đời sống và sinh kế hiếm khi được đề cập đến trong quy hoạch lâm nghiệp. Điều này đã gây ra sự đứt gãy cho các nền kinh tế thiểu số truyền thống dựa vào rừng.

...

V. Thiểu số về tôn giáo

59. Điều 70 của Hiến pháp quy định rằng “Công dân có quyền tự do tín ngưỡng, tôn giáo, và có thể theo hoặc không theo bất cứ tôn giáo nào. Các tôn giáo đều bình đẳng trước pháp luật. Những nơi thờ tự tôn giáo được pháp luật bảo vệ “. Pháp lệnh Tín ngưỡng, Tôn giáo có hiệu lực vào ngày 15 tháng 11 năm 2004 với mục đích cụ thể hoá các quy định hiến pháp vào các chính sách và hướng dẫn được thể chế hóa, và là tài liệu chính về thực hành tôn giáo. [20] Chính phủ đã ban hành Nghị định 22/2005/NĐ-CP tháng 3 năm 2005 để quy định hướng dẫn bổ sung cho Pháp lệnh về Tín ngưỡng và Tôn giáo. Nghị định quy định các thủ tục công nhận chính thức và đăng ký của tôn giáo tổ chức, nơi thờ tự, giáo sĩ và các hoạt động.

60. Trong khi Chính phủ sắp xếp các cuộc gặp với một số nhà lãnh đạo tôn giáo trong chuyến thăm của Chuyên gia độc lập, bao gồm một mục sư của Giáo hội Tin Lành, một lãnh đạo Phật giáo Khmer và các đại diện của Giáo hội Công Giáo, đáng tiếc rằng việc tiếp cận của chuyên gia bị kiểm soát chặt chẽ bởi Chính phủ; việc tiếp cận không phải là tự do hay không bị ràng buộc. Do đó, chuyên gia không thể kết luận rằng những cuộc họp phản ánh đầy đủ phạm vi của các quan điểm và ý kiến liên quan đến quyền tự do tôn giáo tại Việt Nam.

...

VII. Các kết luận và khuyến nghị

...

E. Tiếp tục cam kết với cơ chế nhân quyền Liên hợp quốc

101. Chuyên gia độc lập hoan nghênh cam kết của Chính phủ mở rộng thêm lời mời đến chuyên gia về nhân quyền Liên hợp quốc trong những tháng tới. Bà hy vọng rằng sẽ có lời mời đến một loạt các chủ thể có thẩm quyền theo thủ tục đặc biệt, bao gồm cả những người có thẩm quyền trong lĩnh vực các quyền dân sự và chính trị. Cụ thể, bà đề nghị Chính phủ mời Báo cáo viên Đặc biệt về tự do tôn giáo và tín ngưỡng, Báo cáo viên đặc biệt về thúc đẩy và bảo vệ quyền tự do ngôn luận và biểu đạt, Báo cáo viên đặc biệt về quyền tự do hội họp hòa bình và lập hội và Nhóm công tác về Giám giữ Tùy tiện. Những chủ thể này nên được phép tiếp cận tự do đến tất cả những người mà họ muốn gặp và đến tất cả các vùng của đất nước.

**Bản dịch không chính thức của Khoa Luật dùng cho mục đích học
tập nghiên cứu**

**Báo cáo của Chuyên gia độc lập về các vấn đề thiểu số, Gay
McDougall**

Việt Nam (từ ngày 5 - 15 tháng 7 năm 2010)

102. Chuyên gia độc lập khuyến khích Chính phủ Việt Nam xem xét khả năng hợp tác kỹ thuật trong lĩnh vực quyền con người, bao gồm quyền của thiểu số, với Văn phòng Cao uỷ Nhân quyền Liên hợp quốc.